

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 347.732

DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i6.297>**Г. С. Буга***кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2**Донецького державного університету внутрішніх справ**orcid.org/0000-0003-3957-7387*

РЕЄСТРАЦІЯ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

У статті досліджено нормативно-правові акти, які регулюють реєстрацію та ліцензування небанківських фінансових установ. Встановлено, що державна реєстрація таких фінансових установ здійснюється у два етапи: шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру відбувається реєстрація небанківської фінансової установи як юридичної особи, що засвідчує її можливість бути учасником цивільних правовідносин; за другим етапом реєстрації відповідає Національний банк України, а стосовно професійних учасників фондового ринку, інститутів спільного інвестування в частині їхньої діяльності на фондовому ринку – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, яка формує і веде Державний реєстр учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків. Наголошено на неефективності такої системи й запропонована спрощена система державної реєстрації. Доведено, що державна реєстрація знаходиться у тісному зв'язку з таким методом адміністративно-правового регулювання діяльності, як ліцензування. Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється, крім ведення державних реєстрів фінансових установ, ліцензуванням діяльності з надання фінансових послуг. Зазначено, що небанківська фінансова установа (НФУ) – це юридична особа, яка не є банком та відповідно до законодавства України надає одну чи кілька фінансових послуг на ринках страхування, кредитної кооперації, накопичувального пенсійного забезпечення, залучення інвестицій від суб'єктів господарювання та населення. Доводиться, що в Україні сьогодні існує множинна система наглядових органів у фінансовому секторі, структурована за видами фінансових установ – НБУ, НКЦПФР та Антимонопольний комітет, які суттєво різняться між собою як за статусом, рівнем незалежності, так і за інституційною спроможністю, правилами і процедурами, що застосовуються в процесі їхньої діяльності. Якщо НБУ достатньо забезпечений ресурсами для здійснення державного регулювання небанківської фінансової діяльності, то інституційна спроможність інших не відповідає викликам, що існують на піднаглядних їм ринках.

Ключові слова: небанківська фінансова установа, метод, регулювання, контроль, ліцензування, Національний банк України.

Buha H. S. REGISTRATION AND LICENSING AS METHODS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTIONS

The article examines the regulations governing the registration and licensing of non-bank financial institutions. It is established that the state registration of such financial institutions is carried out in two stages: by making appropriate entries in the Unified State Register, the non-bank financial institution is registered as a legal entity, which indicates its ability to participate in civil relations; and for professional stock market participants, joint investment institutions in terms of their activities in the stock market – the National Commission on Securities and Stock Market, which forms and maintains the State Register of participants in capital markets and organized commodity markets. The inefficiency of such a system is noted and a simplified system of state registration is proposed. It is proved that state registration is closely related to such a method of administrative and legal regulation of activities as licensing, namely licenses to carry out certain types of professional activities in the stock market of certain banking operations. It is noted that a non-bank financial institution (NFU) is a legal entity that is not a bank and in accordance with Ukrainian law, provides one or more financial services in the markets of insurance, credit cooperation, funded pensions, attracting investment from businesses and individuals. It is proved that in Ukraine today there is a multiple system of supervisors in the financial sector, structured by type of financial institutions - the NBU, NSSMC and the Antimonopoly Committee, which differ significantly in status, level of independence and institutional viability, rules and regulations. procedures. used in the course of their activities. If the NBU is sufficiently provided with resources to carry out state regulation of non-banking financial activities, the institutional capacity of others does not meet the challenges of the supervised markets.

Key words: non-bank financial institution, method, regulation, control, licensing, National Bank of Ukraine.

Небанківська фінансова установа (НФУ) – це юридична особа, яка не є банком та відповідно до законодавства України надає одну чи кілька фінансових послуг на ринках страхування, кредитної кооперації, накопичувального пенсійного забезпе-

чення, залучення інвестицій від суб'єктів господарювання та населення.

Соціально-економічний розвиток держави зумовлює потребу забезпечення безпеки на ринку фінансових послуг. Особливу увагу слід приділяти

захисту приватних інвесторів, оскільки пересічні громадяни здебільшого мають незначний досвід вкладання своїх коштів та обмежені можливості щодо відновлення порушених прав. Загостренню ситуації на фінансовому ринку незалежної України сприяли економічні диспропорції на старті ринкових реформ, послаблення системи державного регулювання і контролю, недосконалість правової бази та інші об'єктивні чинники. У поєднанні з утратою довір'я населення до інститутів влади це створило передумови для поширення різних виявів фінансового шахрайства під прикриттям трастових компаній, інвестиційних фондів та інших небанківських фінансово-кредитних установ. Забезпечення безпеки на ринку небанківських фінансових послуг виступає одним з пріоритетних напрямів національної безпеки у фінансовій сфері. Фінансові інститути піддаються низці ризиків, які притаманні економіці: інвестиційному, валютному, кредитному, процентному, інфляційному, податковому та іншим. Політика управління фінансовими ризиками повинна скласти основу стратегії розвитку фінансового сектору і включати розробку системи заходів щодо виявлення і попередження високих ризиків та негативних наслідків, зумовлених ними [1, с. 55].

Відповідно до Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері від 15 серпня 2012 р. [2] національна безпека у фінансовій сфері включає питання безпеки в бюджетній сфері, у сфері управління державним боргом, гарантованим державою боргом та боргом корпоративного сектору, податковій сфері, сфері фінансів реального сектору економіки, банківській сфері, сфері валютного ринку та у сферах функціонування фондового ринку та небанківського фінансового сектору. Характерними ознаками національної безпеки у фінансовій сфері є збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність забезпечити ефективне функціонування національної економіки та економічне зростання держави. Проблемою, яка потребує розв'язання, є недостатньо ефективного застосування механізмів, спрямованих на нейтралізацію, мінімізацію впливу та усунення явищ і чинників, що призводять до створення зовнішніх та внутрішніх загроз безпеці у фінансовій сфері.

У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» до форм державного регулювання ринків фінансових послуг належить ведення державних реєстрів фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг [3].

НФУ набувають статусу юридичної особи лише з моменту їх державної реєстрації у порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», дія якого поширюється на державну

реєстрацію всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, а також фізичних осіб – підприємців [4].

Державна реєстрація, відповідно до п. 1 ст. 4 названого закону, це засвідчення факту створення або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, передбачених цим законом, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру. З цього положення статті випливає взаємозв'язок створення та державної реєстрації юридичних осіб.

Для набуття статусу «фінансова установа, що здійснює діяльність з надання фінансових послуг» юридичні особи повинні пройти державну реєстрацію та ліцензування, загальні умови яких регулюються ст. 7 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», яка визначає, що особа набуває статусу фінансової установи після внесення про неї запису до відповідного державного реєстру. У разі якщо надання певних фінансових послуг потребує ліцензування, фінансова установа має право на здійснення таких послуг лише після отримання відповідних ліцензій.

Державний реєстр фінансових установ – це державна інформаційна система України, що обліковує НФУ, яким видано ліцензію на здійснення фінансової діяльності.

Деталізує загальні умови державної реєстрації та ліцензування діяльності НФУ Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [3], Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [5], Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов) [6], Перелік органів ліцензування [7], Закон «Про забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг з питань ліцензування та реєстрації» [8].

Реєстр фінансових установ – це система одержання, накопичення, зберігання, захисту, використання та поширення адміністративної інформації (даних) про НФУ, що створюється з метою сприяння захисту інтересів споживачів фінансових послуг та забезпечення державного регулювання ринків фінансових послуг, а також для забезпечення відкритості інформації про фінансові установи, включені до Реєстру. Власником інформації, що внесена до Реєстру, є держава. Реєстр створюється і ведеться Національним банком України (НБУ), який є його розпорядником та адміністратором.

Перший етап реєстрації НФУ шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного

реєстру полягає у реєстрації як юридичної особи. Держава, в особі уповноважених державних органів, узаконює факт створення та існування конкретної фінансової установи як юридичної особи. Реєстрація засвідчує можливість НФУ бути учасником цивільних правовідносин, наприклад, з метою товарно-матеріального забезпечення майбутньої діяльності. Набувати права і обов'язки, пов'язані з основною метою створення – наданням фінансових послуг, НФУ має право тільки після отримання ліцензії.

Другий етап державної реєстрації НФУ здійснює НБУ, а стосовно професійних учасників фондового ринку, інститутів спільного інвестування в частині їхньої діяльності на фондовому ринку – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, яка формує і веде державний реєстр фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку цінних паперів (професійних учасників фондового ринку, які здійснюють діяльність з надання фінансових послуг, корпоративних інвестиційних фондів – інститутів спільного інвестування) [9].

На цьому етапі державна реєстрація НФУ зводиться головним чином до перевірки комплектності документів, які подаються до названих державних установ разом із заявою, на відсутність підстав для залишення заяви без розгляду, реєстрації установчих документів. Така система подвійної реєстрації не є ефективною, оскільки не спрощує, а суттєво ускладнює і затягує сам процес державної реєстрації. Саме тому потрібна розробка спрощеної системи державної реєстрації, основне призначення якої – включення НФУ до Єдиного державного реєстру для доступу до нього будь-яких суб'єктів, які мають на це право.

Державна реєстрація НФУ знаходиться у тісному зв'язку з такою формою адміністративно-правового регулювання діяльності НФУ, як ліцензування. У п. 1 ст. 20 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» встановлено, що державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється, крім ведення державних реєстрів фінансових установ, ліцензуванням діяльності з надання фінансових послуг.

Чинниками ліцензування діяльності НФУ є важливість їх діяльності для економіки країни, проведення економічних реформ, вирішення соціальних питань. Акумуляуючи кошти інвесторів, НФУ направляють залучені (не власні) фінансові ресурси у ті галузі, сфери, регіони, де капітал знайде краще, корисне, ефективне застосування. Перерозподіл фінансових ресурсів, капіталів сприяє створенню й розвитку виробничих і соціальних об'єктів, діяльність фінансових установ є вагомим чинником регулювання й розвитку економіки. Метою процедур, здійснюваних у проце-

сі ліцензування, є мінімізація ризику допуску на ринки фінансових послуг НФУ, функціонування якої свідомо несе загрозу інтересам кредиторів і клієнтів або загрозу системного характеру.

У ч. 1 ст. 34 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» встановлено обов'язковість ліцензування наступних видів діяльності НФУ: страхової діяльності; діяльності з надання послуг накопичувального пенсійного забезпечення; надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів; діяльності з надання будь-яких фінансових послуг, що передбачають пряме або опосередковане залучення фінансових активів від фізичних осіб.

Ліцензування є одним із заходів державного регулювання господарських відносин в Україні. Водночас нормативна база щодо регулювання низки питань ліцензування окремих видів господарської діяльності не відповідає потребам часу, нерідко суперечить її вимогам та практичній діяльності органів, які безпосередньо здійснюють видачу ліцензій [10, с. 77].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [5], ліцензія – це запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань про рішення органу ліцензування щодо наявності в суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню; ліцензування – це засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства й окремих споживачів.

Так, згідно з переконаннями Ж.А. Іонові, ліцензування є формою легітимації підприємництва, тобто державного підтвердження законності входу суб'єктів у господарський обіг [11, с. 46]. Науковці О.М. Олійник [12, с. 15], Д.М. Бахрах і С.В. Ківалов [13, с. 58] визначають ліцензування як правовий режим здійснення таких видів діяльності. На думку Ю.О. Тихомирова, ліцензування – це особлива процедура офіційного засвідчення (визнання) права господарюючого суб'єкта на ведення певного виду діяльності з дотриманням правил, нормативних вимог і стандартів [14, с. 322].

На думку А.І. Цихоцької, реальним змістом ліцензування є організаційно-коригувальний вплив держави на керований об'єкт. Ліцензування є однією з функцій державного управління, тобто одним із найбільш загальних і типових способів впливу держави на суб'єктів, що господарюють [15, с. 54]. Водночас зміст такого впливу та його наслідки для об'єктів, стосовно яких він здійснюється, не розкривається.

Досліджуючи зазначене питання, І.Д. Пастух визначає ліцензування як правовий режим окремих встановлених законодавством видів господарської діяльності, що передбачає державне підтвердження та визначення меж права на їх здійснення, а також контроль за цією діяльністю та можливість припинення останньої за особливими підставами з боку відповідних органів держави [16, с. 58].

Водночас Л.В. Шестак та В.К. Шкарупа виділяють такі особливості ліцензування як адміністративно-правового інституту: воно становить систему державно-виконавчих відносин, змістом яких є організація діяльності громадян і юридичних осіб у тих сферах діяльності, де необхідне чітке дотримання параметрів (меж) визначеної правової поведінки; ліцензійна діяльність має певні принципи організації управлінського впливу, які особливо актуальні в контексті проведення адміністративної реформи (принцип обмеження державного втручання в діяльність соціальних інститутів, демонополізації професійної діяльності, зацікавленості громадян у виконанні ліцензійних вимог і умов, координації дій держави і громадян під час реалізації програм управління; спеціалізації управлінського впливу, професійної компетентності, непорушності законних прав і свобод громадян та їх захист; забезпечення рівності прав, законних інтересів усіх суб'єктів господарювання та застосування єдиного порядку ліцензування на всій території України) [17, с. 130].

Ліцензування є формою контролю за порядком набуття спеціального правового статусу, фактичним виконанням обов'язкових ліцензійних умов, припиненням діяльності суб'єкта ліцензійних правовідносин та за правомірністю використання обмежених ресурсів. І, зрештою, ліцензування – це особливий адміністративно-правовий режим – порядок регулювання, який виявляється в комплексі правових засобів, що характеризують особливий зв'язок дозволів, заборон, позитивних зобов'язань, що взаємодіють між собою та передбачають особливу спрямованість правового регулювання. У такому разі це пов'язано з наданням суб'єктові спеціального правового статусу, у структурі якого переважають обов'язки, визначені органами виконавчої влади і які добровільно бере на себе та виконує суб'єкт ліцензування; норми, що регулюють систему ліцензування, охоплюють однорідні, тісно пов'язані відносини в межах однієї галузі, тобто становлять самостійний адміністративно-правовий інститут; за порушення ліцензійних умов ліцензіат несе особливу адміністративну відповідальність: від припинення дії ліцензії аж до її анулювання [17, с. 131–132].

Під ліцензуванням розуміють видачу, переоформлення, тимчасове зупинення та анулювання ліцензій, видачу дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ, контроль за додержанням

ліцензіатом ліцензійних умов, видачу розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов. Ліцензування має процедурний характер, регламентований законодавчими актами, і складається з кількох стадій, таких як:

- порушення ліцензійного процесу – суб'єкт господарювання, який хоче здійснювати певний вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, звертається до органу ліцензування із заявою встановленого зразка про видачу ліцензії, до якої додаються передбачені законодавством документи;

- розгляд заяви про видачу ліцензії – представник ліцензійного органу перевіряє дотримання передбачених законом вимог щодо документів, які надійшли та приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі;

- внесення інформації до ліцензійного реєстру – орган ліцензування формує і веде ліцензійний реєстр з певного виду господарської діяльності;

- видача ліцензії – повідомлення про прийняте рішення видається заявникові в письмовій формі за встановленою формою.

Варто зауважити, що ліцензування, як процес, набагато складніша категорія, ніж видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ. Ліцензійна діяльність має свої принципи організації управлінського впливу (обмеження державного втручання в діяльність соціальних інститутів, зацікавленості суб'єктів у виконанні ліцензійних умов, забезпечення рівності прав, законних інтересів суб'єктів господарювання тощо), виступає формою контролю за порядком набуття суб'єктом господарювання спеціального статусу, особлива спрямованість правового регулювання, яка характеризується особливим зв'язком взаємодіючих між собою дозволів, заборон, позитивних зобов'язань [17, с. 133].

Отримання ліцензії – це юридичний факт, правоформуючий адміністративний акт, який породжує особливе суб'єктивне право, що має винятковий характер, тобто за наявності ліцензії НФУ мають право надавати чітко визначені, певні види фінансових послуг, які не мають право здійснювати інші суб'єкти. Саме від ліцензії залежить обсяг спеціальної правоздатності НФУ.

Процес ліцензування виконує функцію вхідного нагляду, метою якого є мінімізація ризику допуску на фінансовий ринок НБФУ, діяльність якої може загрожувати інтересам суб'єктів ринку. Причиною таких загроз є, наприклад: недостатність капіталу для ефективної діяльності на фінансовому ринку, неефективність управління, недостатня кваліфікація керівництва, відсутність відповідних засобів комунікації тощо.

Дослідники зазначають, що процес ліцензування включає наступні стадії. Перша стадія

включає в себе комплекс заходів, спрямованих на забезпечення вирішення питання про видачу або відмову у видачі ліцензії суб'єкту господарювання. Основними етапами цієї стадії є: а) порушення ліцензійного процесу (прийняття та реєстрація заяви, інших необхідних документів); б) перевірка даних у документах, поданих заявником для отримання ліцензії, та відповідності його ліцензійним умовам, встановленим для обраного виду діяльності; в) прийняття рішення про видачу ліцензії або відмову в її видачі [19, с. 102–103].

Друга стадія ліцензійного провадження полягає у здійсненні контролю за додержанням власниками ліцензій ліцензійних умов, встановлених до обраного виду діяльності. Вона починається з моменту отримання суб'єктом господарювання ліцензії на обраний вид діяльності і припиняється з закінченням терміну дії ліцензії або її анулюванням і може супроводжуватись такими факультативними діями органів ліцензування, як продовження дії ліцензії на наступний термін, її переоформлення та видача дубліката.

Орган, що здійснює ліцензування, повинен мати повноваження встановлювати критерії ліцензування і відхиляти заяви від установ, які не відповідають встановленим стандартам. Процес ліцензування як мінімум має складатися з оцінки структури власності і управління НФУ, включаючи придатність і відповідність керівництва, оцінки внутрішнього контролю і управління ризиками, а також прогнозованого фінансового стану, у тому числі капітальної бази.

Наприклад, основними функціями НБУ щодо ліцензування є: ліцензування банківської діяльності, погодження статутів банків та змін до них; ліцензування діяльності небанківських фінансових установ – страхових компаній, кредитних спілок, лізингодавців, ломбардів, факторингових компаній, компаній з переказу коштів, компаній, які надають кредити, гарантії, а також ліцензування валютних операцій; ліцензування діяльності юридичних осіб з наданням послуг з інкасації та погодження на здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки; авторизація учасників ринку фінансових послуг – страхових / перестрахових брокерів, аварійних комісарів, актуаріїв та тимчасових адміністраторів, бюро кредитних історій, об'єднання фінансових установ; узгоджувальні та реєстраційні дії щодо учасників платіжного ринку: реєстрація платіжних систем, змін до правил платіжних систем, учасників платіжних систем, узгодження діяльності операторів послуг платіжної інфраструктури та інші; ведення реєстрів та переліків: Державного реєстру банків, Державного реєстру фінансових установ, Реєстру платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури та інших; моніторинг відповідності фінансових

установ ліцензійним умовам; моніторинг структур власності фінансових установ, а також погодження набуття та збільшення істотної участі в них; оцінка корпоративного управління у фінансових установах та погодження на посади керівників фінансових установ; ідентифікація банківських та небанківських фінансових груп; узгоджувальні процедури, пов'язані з реорганізацією фінансових установ, а також припиненням діяльності фінансових установ за їх ініціативою [18].

Підводячи підсумок, можна зазначити, що в Україні сьогодні існує множинна система наглядових органів у фінансовому секторі, структурована за видами фінансових установ – НБУ, НКЦПФР та Антимонопольний комітет, які суттєво різняться між собою як за статусом, рівнем незалежності, так і за інституційною спроможністю, правилами і процедурами, що застосовуються в процесі їх діяльності. Якщо НБУ достатньо забезпечений ресурсами для здійснення державного регулювання небанківської фінансової діяльності, то інституційна спроможність інших не відповідає викликам, що існують на піднаглядних їм ринках.

Тому досягнення мети нагляду за діяльністю НФУ – забезпечення стабільності і безпечності їх функціонування, захист інтересів споживачів ринків фінансових послуг, створення сприятливих умов для розвитку і ефективного функціонування ринків фінансових послуг передбачає за необхідності застосування заходів впливу до НФУ (п. 4 ст. 20 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»), які порушують законодавство про фінансові послуги, вчиняють правопорушення – протиправні дії, які тягнуть за собою юридичну відповідальність.

Література

1. Чаплигін К.М. Державне антикризове регулювання небанківських фінансових інститутів в Україні. Сталий розвиток економіки. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2012. № 5. С.54–58.
2. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серп. 2012 р. № 569-р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text>
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон від 12 лип. 2001 р. № 2664-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон від 15 трав. 2003 р. № 755-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
5. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 берез. 2015 р. № 222-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
6. Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов) : постанова Правління Національного Банку України від

30 берез. 2021 р. № 27. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027500-21#Text>

7. Про затвердження переліку органів ліцензування : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2015 р. № 609. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF>

8. Про забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг з питань ліцензування та реєстрації : постанова Правління Національного Банку України від 25 черв. 2020 р. № 83. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0083500-20#Text>

9. Про затвердження Порядку ведення реєстрів учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 26 серп. 2021 р. № 700. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1385-21#Text>

10. Барахтян Н.В. Ліцензування господарської діяльності як засіб державного регулювання. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 76–79.

11. Ионова Ж.А. Правовые проблемы легитимации предпринимательства. *Государство и право*. 2007. № 5. С. 46–50.

12. Олейник О. Правовые основы лицензирования хозяйственной деятельности. *Закон*. 1994. № 6. С. 15–18.

13. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2003. 896 с.

14. Тихомиров Ю. А. Курс административного права и процесса. Москва, 1998. 798 с.

15. Государственное управление: проблемы теории, истории и практики преподавания : пособие. Ростов н/Д, 1993. 87 с.

16. Пастух І. Д. Організаційно-правові засади ліцензування господарської діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. 19 с.

17. Шестак Л. В., Шкарупа В. К. Поняття та юридичний зміст ліцензування. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України*. 2004. № 2(24). С. 130–134.

18. Путівник для небанківських фінансових установ. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guidebook_for_non-bank_financial_institutions.pdf?v=4

19. Картамишева О. Є. Адміністративно-правове регулювання діяльності небанківських фінансових установ в Україні : дис...канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2012. 195 с.